

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Nordisk Råds sesjon
Tromsø, 15. november 1994

President,

Etter Finlands og Sveriges ja vet vi at 1994 vil bli et merkeår i nordisk og europeisk historie. Det er året da Norden valgte samarbeidets og medbestemmelsens vei i Europa. Det er året da europeisk samarbeid fikk en kraftfull nordisk dimensjon. Og det kan bli året da Vest-Europa la grunnlaget for et all-europeisk samarbeid på tvers av gamle skillelinjer.

Her i Nordisk Råd har vi lenge diskutert perspektivene ved Nordens rolle i et nytt Europa. Det har vært bred enighet om de mulighetene og utfordringene vi står overfor. Hva har vært hovedlinjene i denne enigheten?

- Det har vært bred enighet om at Norden har fått en historisk mulighet i det nye Europa. For første gang på flere hundre år har våre land hatt sammenfallende interesser og muligheter i Europa-politikken, og har forhandlet samtidig om full deltakelse i de europeiske samarbeidet.
- Det har vært bred enighet om at det nordiske samarbeidet har en unik egenverdi vi må ta vare på.
- Samtidig har vi sett at mange viktige samfunnsoppgaver - som sysselsetting, miljø og spilleregler for markedet - ikke kan løses i Norden alene. I mange år etterlyste nordiske bedrifter et nordisk hjemmemarked. Men vi lyktes ikke før vi fikk på plass EØS-avtalen mellom 17 europeiske land.
- Det har vært bred enighet om at Norden må være med når Europa skal trygge freden. Vi grenser direkte til Russland og de nye demokratiene i Øst-Europa. Vi har lagt en viktig kime til samarbeid gjennom Østersjø-regionen og Barents-regionen. Nå trenger vi full europeisk oppmerksomhet om våre nærområder. Det haster med å få de andre med på miljøopprydningen i øst.

Sverige, Finland og Norge søkte om medlemskap i EU med utgangspunkt i nasjonale interesser. Men vi hadde noe viktig felles:

- Vi ville ha medråderett i Europa.
- Vi ville ha respekt for vår egenart.
- Vi ville gi våre bedrifter og arbeidsplasser størst mulig trygghet fordi dette er helt avgjørende for å ta vare på våre velferdssamfunn.
- Og vi ville bidra med våre erfaringer til et Europa som trenger mer samarbeid og ikke mindre.

Fra nyttår kan fire nordiske land være med i EU-samarbeidet, hvis også Norge - som jeg tror og håper - velger samarbeid og medbestemmelse den 28. november.

Da vil vi se et nytt EU. Hvert fjerde EU-land vil være nordisk. Norden vil få en innflytelse i Europa uten sidestykke i moderne historie. Vi får én hånd på rattet og én fot på bremsen.

Hvert fjerde halvår vil et nordiske land lede EU-samarbeidet og ha ansvaret for Europas viktigste politiske dagsorden. Fire nordiske sosialdemokrater vil sette sitt preg på arbeidet i EU-kommisjonen. Samlet vil våre land, med under 25 millioner innbyggere, ha større stemmevekt enn Tyskland med sine 80 millioner innbyggere.

Det vil prege EU. Det vil bli kraftigere tak i kampen for full sysselsetting. Det vil bli flertall for større åpenhet i EUs organer. Det vil bli en bredere og sterkere allianse i miljøpolitikken. Og det vil bli en sterkere europeisk profil i verdenssamfunnet for utvikling og global rettferdighet.

President,

Flertallet i Norden har sett dette: Vi kan ikke velge bort Europa. Vi kan bare velge bort vår innflytelse og medbestemmelse. Det har fått finner og svensker til å si ja.

Nå skal Norge ta sitt valg. Det er nå vi har muligheten. Det finnes ingen angrefrist for tapte muligheter. Vi kan ikke skyve valget foran oss. Ingen ser seg over skulderen etter den som blir stående tilbake. Da må ikke vi gjøre som bøygen - å gå utenom.

- Det er nå Norden setter sitt samlede preg på europeisk samarbeid. Neste gang er det Øst Europas tur. Da må ikke Norge velge å stå tilbake alene i Norden.
- Det er nå vi har forhandlet sammen med Sverige og Finland. Den sjansen får vi aldri igjen. Det er nå vi har fått EU til å lytte til nordiske erfaringer. Det er nå vi har sikret særordninger for spredt befolkede distrikter. Det er nå vi har fått særordninger for nordlig landbruk, fått traktatfestet våre fiskeressurser og sikkerhet for at vår forvaltning blir lagt til grunn i nordlige farvann.
- Det er nå Europa skal forme sin nye framtid. Hver dag, hver uke, hvert år vil landene ta små og store avgjørelser sammen, avgjørelser som har direkte betydning for norsk hverdag, norske arbeidsplasser, norsk miljø og framtiden for våre barn og barnebarn. Hvert land taler for seg, og ingen taler Norges interesser bedre enn vi. Da må vi ikke velge bort tale- og stemmeretten. La oss ha tro på det Norge og Norden står for. Norge og Norden kan.

President,

Når vi kommer til den 28. november tror jeg det er dette spørsmålet som blir avgjørende: Hvor hører Norge hjemme - i eller utenfor samarbeidet?

Vi kan gjerne snakke om at Norge er et annerledesland, det tror jeg alle nasjoner vil si om seg selv. Men sier vi nei og blir stående alene, da mister vi en viktig mulighet. Da sier vi nei til politisk medbestemmelse utenfor egne grenser. Da sier vi at folkestyret får være halvt og ikke helt. Da velger vi bort den ene av demokratiets to banehalvdeler, den som nå utvikles mellom landene.

Derfor er det et historisk valg vi nå skal ta. Det handler ikke først og fremst om målbare størrelser i kroner og øre, men om tilhørighet, samarbeid og gjensidig tillit. Hvis det er noen som har måttet innskrenke sin selvråderett, så er det de store landene som tidligere i historien tok seg til rette overfor de små. Det er dette som er det store framskrittet; at landene tar til fornuften og løser spørsmål i fred og etter demokratiske prinsipper.

Det er her Norge hører hjemme, sammen med våre nordiske naboer. Det er her vi kan ta vare på det beste i det norske, det er her vi kan fremme det beste i det nordiske - og det er her, President, at vi legger grunnlaget for et kraftfullt nordisk samarbeid inn i et nytt århundre.